

Børnehaven Stadens Vænge

Læreplan 2016/2017

Læreplan

Ifølge "Bekendtgørelse om temaer og mål i pædagogiske læreplaner" skal der i alle dagtilbud efter serviceloven udarbejdes en pædagogisk læreplan, der behandler temaerne:

- Barnets alsidige personlige udvikling
- Sociale kompetencer
- Sprog
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier

Hvad er læring En læreplan er en plan for læring. En pædagogisk læreplan er en plan for andres læring. Kan man lave sådanne planer for andre? Et barns læring er tilegnelse af færdigheder eller kundskaber, tilegnet i barnets egen aktive arbejdsproces med andre. Gennem en sådan læreproces bibringer barnet sig nye kompetencer.

En læreproces foregår i et socialt samspil med omgivelserne. Læreprocessen forløber fra det sociale til det individuelle, fra det ydre til det indre. De læreprocesser et barn tilbydes i socialt samvær med andre er afgørende for dets personlige udvikling. Vygotskij skelner mellem det aktuelle udviklingsniveau (det man kan alene) og den nærmestfølgende udviklingszone (det, man kan med støtte). Man kan formode, håbe, forvente et bestemt resultat af de pædagogiske læreplaner, man laver for andre. Men man kan ikke planlægge et bestemt resultat.

Vi kan tilrettelægge et hverdagsliv i børnehaven for de 3-6 årige ud fra vores observationer om det aktuelle udviklingsniveau de befinder sig på, og ud fra vores viden om den nærmest følgende udviklingszone de er i gang med. Lad os sige det på denne måde, vi kan ikke forhindre læring.

Dårlig læring Vi kan alt for ofte risikere "dårlig læring". Vi kan se på nogle nødvendige betingelser der skal være tilstede for at optimere barnets mulighed for læring. Hvad mener vi med dårlig læring? Den læring der kort sagt medfører manglende følelse af selvværd. Den læring der baseres på et ulige forhold i børnenes indbyrdes relationer, eller i barn/voksen relationerne. Den læring der passiviserer og begrænser mangfoldighed.

Børnehaven som læringsrum

Hvad skal der til for at børnehaven kan kaldes et læringsrum? Et institut for de vigtigste grundlæggende læreprocesser?

- Der skal være rum for læring.
- Der skal være voksne.

Der skal være mulighed for at det enkelte barn kan fordybe sig og arbejde uforstyrret med selvvalgte emner og materialer, gerne sammen med andre. (Når vi her bruger begrebet "arbejde" er det synonymt med "leg".) Der skal med andre ord være et fysisk rum, der ikke er overfyldt og hvor larmende og stille aktiviteter ikke skal konkurrere om pladsen. Hvor materialer og legetøj er indenfor rækkevidde for børnene, og hvor omgivelserne virker inspirerende og brugbare til leg.

Uden leg, ingen læring - uden sprog, ingen leg

For børnehavebarnet er legen den vigtigste udtryksform. Uden leg ingen læring. I legen bearbejder barnet indtryk fra omverdenen (hjem, børnehave, følelser, oplevelser). I legen udvikler barnet sociale kompetencer, det lærer at underkaste sig, at bestemme, at finde på løsninger sammen med andre. Det lærer at forholde sig til forskellige udtryk, at kunne blive uvenner, at mestre konflikter, at blive ked af det, at skaffe hjælp. Derfor udvikler barnet sig sprogligt som følelsesmæssigt i legen. Barnet forhandler, bruger ord på nye måder, argumenterer, finder på nyt. Derfor udvikler barnet også fantasi og kreativitet igennem legen.

Der skal være voksne

Voksne, der i kraft af deres personlighed og faglige kunnen, samt antal i forhold til antal af børn, er i stand til at give barnet en fornemmelse af at være set, af at "sådan en som jeg er god nok". Voksne, der ved nok til at kunne sparke fodnoter ind, hvor det er nødvendigt. Der skal være voksne, der kan observere og formidle sine iagttagelser til andre - voksne, der kan opleve ting anderledes end først antaget og handle derefter. Voksne, der husker at fortælle de gode historier om børnene til hinanden. Voksne der med deres adfærd og væsen kan være gode rollemodeller for børnene. Voksne, der indgår i relationer med børnene. Relationer af en sådan kvalitet, at de skaber forudsætning for barnets evne til at lære, for barnets indsigt i sig selv som én, der kan lære.

Barnets alsidige personlige udvikling

Barnets alsidige personlige udvikling, der er ét af seks læreplanstemaer, er således helt afhængigt af den voksnes evne til at indgå i meningsfulde relationer med børnene, for at lykkes. Tryghed, nærvær, opmærksomhed er nøgleord for rammerne om barnets personlige udvikling. Barnet skal føle sig set og anerkendt. Børn udvikler sig ikke i tomrum, det er en betingelse for udvikling at der er interesserede, opmærksomme voksne sammen med dem. Børn skal ikke kæmpe for at få opmærksomhed.

De voksnes læreplan Vi arbejder med barnets personlige udvikling i alle aspekter af børnehavens hverdag. Vi kalder det : "At hvert barn hver dag skal have mindst én oplevelse, der bringer lys i dets øjne." Her er det den voksne, pædagogen, der skal have en læreplan. At vise nærvær og være opmærksom, at kunne være anerkendende over for barnet kræver en konstant omtanke og øvelse. For at kunne anerkende barnet er det nødvendigt at erkende egne svagheder og styrker. Det er nødvendigt at kunne afgrænse sig selv i forhold til barnet, så egne oplevelser ikke overføres ubevidst. Vi skal kunne forstå hvilke følelser der rumsterer i et barn, som foretager sig noget dumt, aggressivt eller lignende.

Hvis et barn slår, kan det være fordi det er blevet afvist af andre, eller drillet verbalt uden selv at have tilsvarende ordforråd. Men barnet skal ikke slå, det er de voksnes opgave at stoppe det, men på en måde så barnet føler sig forstået, barnet skal kunne opleve, at dets følelser bliver anerkendte af den voksne. Og i en konfliktløsning er det vigtigt at de andre børn tager del i og hører denne anerkendelse.

At arbejde med relationer, der kendetegnes af anerkendelse er en livslang øvelse. Det er vigtigt med et godt samarbejde, observationer skal drøftes med kolleger, også samarbejdet skal kendetegnes af anerkendelse. Både børn og voksne skal mødes med positive forventninger.

I øvrigt mener vi, at læreplanens seks temaer hænger uløseligt sammen:

Altings sammenhæng Hoved hænger sammen med krop, hænger sammen med leg, hænger sammen med social udvikling, hænger sammen med udvikling af sprog, hænger sammen med følelsesmæssig udvikling, hænger sammen med nysgerrighed, hænger sammen med vidensudbygning, hænger sammen med oplevelser, hænger sammen med anerkendelse, hænger sammen med muligheder, hænger sammen med leg.

Den Sproglige udvikling

Gennem børnemøder, opmærksomhed og krav om ro og tid til fordybelse, opøves evnen til at udtrykke sig, også i en større gruppe. Vi fastholder fælles spisning bl.a. for at tilgodese muligheden for at tale sammen, mens vi spiser, muligheden for at fastholde måltidet som en del af fællesskabet, der nødvendigvis også er et verbalt fællesskab. Gennem spil og ordlege udvides begrebsdannelse.

Vi fastholder et rum , hvor der skal være ro. Det skal f.eks. være muligt for børnene at sidde ved et bord og tegne, mens de kan tale sammen. Den voksne er "roskaber", iagttager, materialefremskaffer og trøster. Og opmærksom på, at der skal ord på alt.

Den voksne er opmærksom på børnenes forskellige udtryk for forskellige behov, og på, at det ikke altid kan lade sig gøre at få disse opfyldt.

Vi skal hjælpe børnene med at videreudvikle deres nysgerrighed og videbegærlighed bla. ved hjælp af fagbøger og opslagsværker, og ved selv at forsøge at blive klogere og mere vidende.

For at blive i stand til at bruge hovedet kræves mulighed for:

Fysisk udfoldelse

Klatretræer Vi skal bruge haven og udnytte naturen her. Vi vil fortsat kun have få færdige legeredskaber, og prioritere klatretræer, jordbunker, vand til mudder og kanaler, vand til at bade i, vand til sne og is. Der skal være mulighed for at få hjælp til byggerier af brædder og tæpper, til at skabe hulerne rundt om i hjørnerne, beduinlejre af gamle tæpper, huler der er der næste dag og næste dag.

Vi har været med i et Kid-projekt, "Rend-og hop" projektet, om børns fysiske udfoldelsesmuligheder i København. Vi har en fantastisk have, der rummer alt det børn har brug for. Vand, jord, bålsted, træer, skjul, blomster etc. Vi oplever at vi har nogle muligheder her, som andre kan inspireres af, og den gensidige udveksling af erfaringer er spændende. Vores børnehave er præget af den tætte forbindelse mellem ude og inde. Der er døre ud fra alle rum, det er muligt for børnene at vælge forholdsvis frit, om de vil være ude eller inde. Der er masser af legehjørner skjulte og åbne, og der er mulighed for at lade lege strække sig over mange dage.

Der er fysiske udfoldelsesmuligheder i den måde vores have er anlagt. Klatretræer i forskellig sværhedsgrad, balanceklodser gravet ned på række, reb at gynges på, bakke at kælke, løbe, slå kolbøtter og trille ned ad. Brædder at bygge med eller balancere med eller lave vippe med, dæk at trille med, eller gemme sig i, plastkasser at bygge med eller lave trapper eller højhuse af, eller et komfur med ovn og babyseng. Der er vand i balje, sandkasse, soppesø, vand til mudder og vand til at bade i. Og alle børn er ude mindst én gang hver dag, uanset vejret.

"Hver gang du gør noget for et barn det selv kan, sætter du barnet tilbage i udvikling"

- psyk. Steen Larsen

Der er til gengæld ikke meget plads indendørs. De fysiske udviklingsmuligheder bliver mere et pædagogisk arbejdsfelt end noget naturligt indlegningsmæssigt. Vi lægger således stor vægt på at hjælpe børnene med deres "kan-selv" udvikling, de skal selv prøve at få tøj af og på, smøre mad, rydde op etc. Det tager tid, men er en væsentlig del af udviklingen, det er vigtigt ikke at gøre noget for barnet, som det selv kan, udvikling skaber også udvikling.

Vi prioriterer vores hjemlige natur højt, at så og plante og følge årets gang, at se planterne gro og vokse, at grave kartofler op og at kunne plukke en buket blomster i haven. Vi skal bruge naturen til at følge med i årstidernes skiften.

Det er oplevelserne der er vigtige

Vores store kastanjetræ eksemplificerer fint. Bladene, lysene, fuglene i redekassen, kastanjerne, det nøgne træ med alle knopperne. Men først og fremmest er det oplevelserne i naturen der er vigtigt. At kunne lege med vand, i sandkassen eller soppesø, i vandpytter eller mudderkanaler. Vi har købt vadere, så der kan pjaskes og soppes, men erfaringsmæssigt er de ikke gode at bade i.

Leg

Såvel inde som ude er det børnenes egne organiseringer der er de væsentligste. Organiserede lege som fodbold, skjul, fangeleg med voksen deltagelse eller igangsættelse ser vi som parenteser i børnenes egenorganiserede lege. Når børnene begynder en rolleleg kan det være svært for den voksne at forstå, at de ikke leger, men derimod diskuterer og laver rollefordeling hele tiden. Netop her er det vigtigt at lade dem afgøre legen i eget tempo og på egen måde, herigennem styrkes deres :

Sociale kompetencer

Hjælp til selvhjælp

I gennemfordring af roller i legen øver børnene sig i de sociale kompetencer. At underkaste sig, at dominere, at argumentere, at finde egne grænser.

Vi mener ikke at børn selv skal klare deres indbyrdes konflikter. Men også her er det vigtigt at være opmærksom. Det er ikke den voksne der skal løse konflikten, men den voksne skal hjælpe børnene til selv at løse den. Give dem mulighed for at komme med hver deres version, uden afbrydelse, lade være med at moralisere eller fordømme, huske at forstå den egentlige baggrund.

Børn i alderen 3-6 er forskellige steder i deres sociale udvikling. Som udgangspunkt er alle børn sociale: De er afhængige af andre, og udvikler sig i relationer med andre. Men børn uden sprog har svært ved lege med andre, og har derfor ofte problemer med at udvikle sociale kompetencer.

Når man når til børnehvealderen er der mange nye spilleregler der skal læres. Børn iagttager meget de andre børn, nogle er mere tilbageholdende end andre, men interessen er der. Der skal være mulighed for at vise denne tilbageholdenhed, de voksne skal være opmærksomme på, om den er positiv eller trænger til et skub. Der skal være tid, plads og rum til børnenes egenorganiserede lege. Tid skabes ved at undgå for mange afbrydelser i løbet af en dag. At der skal være plads siger sig selv, det psykiske rum skabes af de voksne, det er de voksne der bestemmer rammerne for samvær og lege, bestemmer reglerne og gør dem kendte..

Stress og ro

Også i det kommende år vil vi lægge vægt på børnenes udvikling i et afstresset miljø. Hvor det er en væsentlig arbejdsopgave at sørge for, at børnene oplever en ro på dette sted, en ro der inspirerer til fantasifulde lege. Men et afstresset miljø vil også sige et miljø, hvor det enkelte barn ved hvilke muligheder der er, ved hvad der skal ske på bestemte tidspunkter, kender traditionerne.

Følelsernes udtryk

kan være mangeartede. Det er vigtigt, at den voksne viser omsorg og kan trøste. Men det er også vigtigt at denne trøst ikke lægger låg på følelserne, men tværtimod kan være en opfordring til at græde, blive ved og opleve at det er i orden med de der følelser. At det er i orden at være vred, sur, skuffet, kede sig, være glad, mule hinanden for sjov og larme. Det kan blot være nødvendigt at henvise det til andre steder. Nogle børn vil være alene når de er kede af det.

Det er vigtigt at den voksne tilkendegiver at det er i orden, men også "jeg holder øje med dig og vender tilbage." Et barn der græder vækker opsigt. De andre børn prøver at trøste, henter voksne, forarges hvis de voksne ikke trøster ordentligt. Børnene har en iboende social fornemmelse for hinanden. Samtidig med at de med egen handling kan gøre andre ulykkelige kan de være utrolig omsorgsfulde og det er den voksnes evne til at vise omsorg der er afgørende for, om børnene bevarer deres omsorgsfølelse.

Man må godt græde og være ked af det i børnehaven. De voksne siger ikke "Det er da ikke noget at være ked af"

Når et barn er ked af at komme i børnehaven er det vigtigt at vi voksne udtrykker forståelse og undlader at undertrykke barnets følelser med afledningsmanøvrer. Forældre vil helst se deres barn godt i gang med en leg med andre før de går om morgenen, men sådan går det ikke altid, og så er det vigtigt med en grædetur hos en voksen, der opfordrer barnet til at græde, siger "jeg kan godt forstå du er ked af det, engang imellem vil man bare Så gerne blive hjemme, men sid du nu her og græd lidt..." med andre ord acceptér følelsen og vis det.

Sprogstimulering og integration

Gennem leg med de andre børn sker den bedste sprogudvikling og integration. Vi oplever ikke at dette arbejde adskiller sig væsentligt fra vores øvrige arbejde. Det er klart at vi skal være opmærksomme på, at der er forskellige kulturelle baggrunde og forskel på evnerne til at gøre sig forstået på dansk.

Når vi læser højt sørger vi for, at de børn med ringest fornemmelse for sproget sidder nær den voksne og kan se med i bogen. Vi anvender bøger med forskellige grader af begrebsindhold. Vi er opmærksomme på at bruge ord, at fortælle om hvad vi gør, hvorfor og hvornår.

Fjernsyn for dig Et lille eksempel med en stor virkning har været at gøre vores indvandrerforældre opmærksom på "Fjernsyn for dig" og julekalenderudsendelserne. Der oplevede vi en stor glæde hos vores indvandrerbørn over at kunne tale med, og lege de forskellige figurer sammen med de andre børn.

Medlæring Som rollemodel må den voksne sørge for at være rummelig og opmærksom og vise masser af positiv særbehandling til børn der befinder sig i yder-området i forhold til de andre børn. Den voksnes måde at være på i forhold til disse børn har en alafgørende indflydelse på muligheden for at de føler sig accepterede og velkomne i lege med de andre.

Hos os hedder det, "alle må være med til ens leg, men man skal spørge først!" Ingen må føle sig afvist.

Men børn kan have så store "særlige problemer" at det ikke er muligt at integrere dem. Og hvis det er tilfældet er det nødvendigt at der findes alternative muligheder og steder for at disse børn kan få et optimalt liv.

Kulturelle udtryksformer og børnehavens kultur

Børnehavens kultur Børn er mestre i at aflæse et steds kultur og muligheder. De springer fra arena til arena og mestrer disse forskellige steders krav og forventninger.

I børnehaven er de med til at bygge en bestemt kultur op, som de både fastholder og er med til at udvikle. Det er traditionerne der bærer kulturen, hver fest har sit udtryk og hvad man gør hvordan og hvornår er kendt. Forudsigtelighed er vigtig, rammerne skal være kendte, indholdet varieres efter de agerendes egne ønsker.

Hvordan man taler sammen og opfører sig er hurtigt kendt af alle, i hvert fald efter det første år. Det er en del af børnehavens kultur at tale sammen, at lytte og at svare. At sige godmorgen om morgenen, at sige farvel, vi ses i morgen, når vi går. At sige undskyld hvis man har været uretfærdig eller fejlet på anden vis. At spise sammen og tale sammen imens, at lytte og tale én af gangen, at få rakt det, man beder om (husk at sige navnet), at vente på hinanden.

Det er også en del af børnehavens kultur at stille spørgsmålstegn ved gængse opfattelser, som f.eks. kønsroller. Vi ønsker at piger og drenge, store og små skal stilles lige, der er ingen "små" i børnehaven og der er ikke lege eller aktiviteter der er forbeholdt det ene køn.

Når de voksne ikke taler om barnet mens det selv er tilstede, er det en del af børnehavens kultur. Ligesom de voksne, der arbejder i børnehaven ikke skal lade sig afbryde i en snak eller aktivitet med børn. Det er børnehavens kultur, at børnene er de absolut væsentlige i børnehavens hverdag.

Udviklingsdel

1. Fokuspunkt.
2. Dokumentation.
3. Evaluering.
4. Fastelavn.
5. Sprogarbejdsevaluering.
6. Overgang ml. børnehave og skole.
7. Børn med særlige behov.
8. Fokuspunkt.

1. Fokuspunkt

At hvert barn hver dag skal have mindst én oplevelse, der bringer lys i dets øjne.

For at opnå dette fokuspunkt, er følgende PÆDAGOGISKE GRUNDYDELSE et nødvendigt grundlag for alle aktiviteter og handlinger børn og voksne imellem. Vi ønsker at arbejde på konstant at forbedre den voksnes evne til empati, til anerkendelse, til at indgå i ligeværdige relationer med hinanden og med børnene. Ved at tale åbent med hinanden, ved at kunne give og modtage kritik opøves opmærksomheden.

Vi arbejder på at anerkende hinandens ret til forskellighed. Vi arbejder på at forstå det, der ligger bag barnets handling. Vi ønsker at give mulighed for tid til observationer, iagttagelser og efterfølgende diskussioner. Vi har haft stor glæde af at arbejde med de voksnes udvikling og evne til at være opmærksomme og empatiske. I vores evalueringsarbejde har vi erkendt, at der kan være en risiko for at overse børnenes behov for udvikling og udfordringer, fordi vi i høj grad arbejder med fokus på barnets leg og oplevelser. Risiko for at overlade ansvaret for udvikling til barnet selv. At vi overlader barnet ansvaret for egen læring. Så det er vigtigt at huske, at vi voksne er ansvarlige og forpligtede til at blande os og gerne må være igangsættere, dog uden at tage initiativet fra børnene.

”Det er skadeligt for børns velfærd, hvis de på grund af for få voksne til at tage sig af dem ikke får opmærksomhed nok.—De dårlige normeringer går især ud over den sociale og følelsesmæssige udvikling, men også den sproglige og intellektuelle udvikling er i farezonen.—Der skal være nogle - og det skal være uddannede pædagoger der følger med i børns lege, er gode rollemodeller, griber ind og fortæller, hvad der kan tolereres, og hvad der ikke kan. Men har pædagogerne for meget andet at se til, får de ikke grebet ind, og så kører den frie leg frit under børnenes egne definitionsformer.”

(Pluk fra Dion Sommer i ”Børn og unge” nr. 3, 04)

Også i 2013 vil vi arbejde på, at vi voksne får flest muligt kvalitative timer med børnene. Vi vil arbejde på, at børnene skal føle sig omgivet af og i nærheden af voksne, der med interesse, opmærksomhed og glæde ønsker at være sammen med dem. Om nødvendigt må vi lade telefonen ringe, kontoret flyde, forvaltningen vente og huske, at vi er her for børnenes skyld. Vi er først tilfredse, når vort fokuspunkt er opfyldt - at vi har set lyset i hvert enkelt barns øjne mindst en gang hver dag.

2. Dokumentation

Vores dokumentationsform er hovedsageligt i form af billeder, fotos, der enten hænges op rundt omkring, eller findes på hjemmesiden med et password.

Men den væsentligste dokumentation ser vi i børnenes væren og væsen, er de glade? Lys i øjnene? Gode venner? Passer de på hinanden?

3. Evaluering

Vi har valgt at beskrive vores fastelavnsforløb som eksempel på vores måde at dokumentere og evaluere vores arbejde.

4. Fastelavn/dokumentation og evaluering

Vi har i forbindelse med børnehavens fastelavnsfest haft et 4-ugers dokumenteret forløb med forberedelser til festen.

- Alle børn har tegnet den figur, de gerne ville være til festen. Tegningerne er samlet sammen og danner grundlag for den dragt, barnet senere syr med hjælp af en voksen.
- Alle børn har lavet masker, udover dragten.
- Alle børn har været med til at lave dragt, klippet, limet, malet og syet.
- Undervejs i forløbet er der fotograferet.
- Til festen er alle klædt ud i børnehavedragterne, festen er om lørdagen så forældrene kan være med.
- Når vi har slået "katten af tøndens" får alle en kongekrone - alle har nemlig været med til at slå tøndens i stykker.

Børnehavens dagligdag er kendetegnet ved megen leg og stor grad af selvbestemmelse, afbrudt af enkelte faste aktiviteter, børnemøde, faste

spiseregler, sove/hviletid. Børnene vælger ofte aktiviteter som de mestrer, tegnerne bliver dygtigere og dygtigere til at tegne, andre tegner aldrig og har derfor svært ved det, vi ved det egentlig godt, alligevel bliver vores første oplevelse, når vi går i gang med vores strukturerede fastelavnsforberedelse, overraskelse.

Vores første evaluering sker, når vi ser børnenes tegninger. Og oplever forskellige børns tilbageholdenhed ved at skulle tegne noget der er svært, eller som de tror, de ikke kan. Og deres kreativitet når de skal løse det problem, f.eks. barnet, der tegner en slange, i stedet for dén papegøje han ville være. Det vidste han da, at han kunne. Eller barnet der skulle være kylling og kiggede på mærket i garderoben, fandt ud af at det var for svært og tegnede sit eget mærke i stedet for.

Vi ser nogle børn kunne noget, vi ikke troede de kunne. Og omvendt er der også børn, der ikke kan, hvad de burde kunne. Alle disse iagttagelser bruges på personalemøderne. Vi er vant til at tale meget om det enkelte barn og hvordan det trives. Nu går vi ind i en evalueringsfase, hvor det væsentlige bliver, hvad vi så gør som pædagoger med denne viden, der er samlet sammen i et konkret forløb.

Der er som regel ikke noget entydigt svar. På den ene side fremhæves at børnehavens liv er så forskelligt fra den slags styrede perioder, det fremhæves at det netop er vigtigt at vi fortsætter vores praksis med at prioritere legen og børnenes frie valg, men har fastelavnsiagttagelserne i baghovedet hele tiden, når vi observerer børnene i hverdagens lege.

Men vi så også behovet for at sætte ind på nogle områder, vi ikke før var opmærksomme nok på. Vi ser også nogle børn vokse med opgaven, ser at et let pres kan være positivt og nødvendigt. Og erkender at vores hverdag kan brydes lidt mere af flere krav fra de voksne. Det kan være i form af at forlange og forvente lidt mere fastholden i nogle ikke så populære aktiviteter. At en tegning ikke nødvendigvis er flot og færdig efter to minutters arbejde. At man kan gemme noget men er i gang med, for at lave det færdigt næste dag, i stedet for at haste det færdigt fordi man gerne vil noget andet. Vores fastelavnsfest er dybt forankret i børnehavens kultur.

Når vi bruger begrebet "børnehavens kultur" er det en selvfølge, at det er et begreb som alle er vidende om indholdet af, at der er enighed om de vigtigste grundformer. At stræbe efter at give alle lige muligheder, ikke ved at behandle alle ens, men ved at give plads for alle forskelligheder. F.eks. i børnenes valg af dragter. Og meget forskellige arbejde med dragterne. Glæden over det producerede er det vigtigste. Det er vigtigt for os, at der ikke skal opstå konkurrence imellem børnene indbyrdes om hvis dragter der er de flotteste. Man kan jo nemt købe sig til en som-om- succes, men det fælles udgangspunkt der er omkring arbejdet med dragterne her i børnehaven, svarer jo til den forskel der i øvrigt er på dét børnene producerer. Og her er der jo ingen, der generer hinanden eller hinandens produkter.

Det at gøre tøndeslagningen til en social begivenhed, hvor alle hjælpes med at slå tønden ned og alle derfor får en kongekrone skjuler ikke den kendsgerning, at det er ét barn, der får den til at falde til sidst. Men vi undlader ikke at gøre opmærksom på, at også her gælder det om at hjælpe hinanden.

5. Evaluering af sprogarbejde.

Sprogarbejde hele dagen

Vores sprogarbejde er integreret i hverdagen. Vi organiserer ikke egentlige sproggrupper med intensiv træning. I stedet er vore dage præget af sprogligt samvær – hele dagen. Vores pædagogiske arbejde bygger på princippet om at arbejde i relationer præget af anerkendelse.

Det medfører bl.a. at vi voksne er iagttagende og lyttende. Vi prøver at af-læse barnets intentioner, og vi spørger og taler med barnet. Vi stiller også krav om verbal kommunikation fra barnet, f.eks. at der svares på spørgsmål, eller hilses når man kommer om morgenen, ligesom der siges farvel ved hjemgang. Vores børnehave har to rum som vi har valgt at funktionsdele. Vi mødes i stuen om morgenen. I dette rum kan der foregå mange ting på samme tid, men der er et gennemgående krav til at lege og forskellige beskæftigelser skal være nogenlunde rolige. Det skal være muligt at blive hørt og set, og det skal være muligt at kunne fordybe sig i en valgt aktivitet. Det er hyggeligt at sidde ved morgenbordet og snakke med børnene om forskellige oplevelser de har haft. Den voksne husker et besøg barnet havde dagen før, og kan spørge ind til det.

Når vi leger med børnene og når vi spiller forskellige spil eller er i gang med forskellige aktiviteter med børnene taler vi sammen. Vi har meget fokus på børnenes sproglige udvikling. Vi ved at sproget har stor betydning for barnets udvikling af sociale kompetencer og evne til at lege med andre. Vi tager det meget alvorligt og kontakter hellere talepædagogen en gang for meget end for lidt. Gennem iagttagelser af børnenes lege kan man også lytte sig til, hvordan og hvor meget de bruger sproget, til at forhandle, uddele roller, skælde ud osv.

Man må godt bande i børnehaven

Hos os har vi et par specielle små krøller på sprogarbejdet. Den ene er at vi godt må bande i børnehaven, men helt sikkert ikke derhjemme. Det giver nogle gevaldige kraftudtryk i børnehaven en kort tid efter vi har fortalt om det til et forældremøde.

Der er ingen der er dumme i børnehaven

Ellers er det ikke så interessant. Den anden er at der ikke er nogen der er dumme i børnehaven. Dvs. at når børnene bliver uvenner og skælder hinanden ud opleves det, at der er meget stor forskel på at være dum og at have gjort noget dumt. Det kan vi jo alle komme til ind imellem, så er det bare om at trøste eller sige undskyld, og så kan man komme videre.

Selvgjort er velgjort

Vi er opmærksomme på ikke at servicere børnene. I stedet for at hente tingene til dem, hjælper vi dem ved f.eks. at fortælle: "saksen finder du i øverste skuffe til højre". I en sådan lille sætning får barnet både kendskab til oppe/nede/ øverst og højre/ venstre.

Ligeledes er der fokus på barnets sprog, tal og begrebsudvikling når der dækkes bord. En voksen tæller hvor mange der skal dækkes til, og to børn tæller det givne antal kopper, tallerkner, knive og gafler.

Når vi spiser er det som regel en meget hyggelig frokost. Der bliver fortalt, indimellem skal der hjælp til også at lytte, der bliver også fjollet (begrænset) og skal man have mælk eller andet fra den anden ende af bordet må man sige navnet på den person man skal have fat i og derefter spørge om det man vil have. Der er således ikke en voksen-arm der langer rundt med tingene. Det er således gennem de voksnes vågenhed og opmærksomhed under dagens forskellige gøremål, at vores sprogarbejde udfoldes.

Børnemøde

Børnemøde som sprogudvikler

Vi holder et ugentligt børnemøde. Børnene tegner punkter på en tavle, og der er et barn der er børnemødeleder. Børnemødelederen peger på et punkt, barnet der har tegnet det rækker fingeren op og får ordet når børnemødelederen siger barnets navn. Barnet fortæller, børnemødelederen spørger: er du færdig? Og går derefter videre til næste punkt, hvis der ikke er andre der har fingeren oppe til det andet barns punkt. Så får de ordet først, en ad gangen.

Der er også et børnehavepunkt, hvor der kan tales om alt vedrørende børnehavens liv. Børnemødet slutter med to sange valgt af børnemødelederen og kritik punkt ,hvor børnemødelederen får at vide, at det var et godt børne- møde og hun/han var en god børnemødeleder. Ved at holde børnemøde på denne måde er det børnenes punkter der er de væsentlige. Barnet kan huske hvad hun/han ville sige når der bliver peget på den lille tegning hun/han tegnede. Børnemødelederen har overblik og i øvrigt hjælp fra en voksen, børnemødehjælperen. Denne indleder mødet med at fortælle hvilken dag og dato det er, og derefter give ordet til børnemødelederen.

Børnemødeleder er et barn, børnemødehjælper er en voksen

Evaluering

Nogle dage kan det være kedeligt at være til mødet. Børnene halvligger, gaber og er meget lidt opmærksomme. Vi voksne bliver i tvivl om nytten, men oplever også **Øj** at så snart hjælperen træder i funktion med små ih og øj til det fortalte vil alle gerne høre på det der fortælles.

Øvelse gør mester

Vi kan se på andre tidspunkter af dagen at "at lege børnemøde" indgår som en ofte valgt leg. Det kan være alle børnehavens sovedyr opmarcheret til møde, eller to af de yngste der sætter sig og skiftes til at være børnemødeleder. Det er jo godt at øve sig! Vi hører også fra forældrene at nye børn i flere måneder forlanger at der

holdes børnemøder derhjemme. Vi oplever vigtigheden af at barnet tør fortælle noget, selvom der er mange, der lytter.

Vi oplever en stor tolerance overfor tale- og formuleringsfejl uanset det skyldes "anden etnisk herkomst" eller manglende sproglig udvikling.

Vi har taget notater på børnemødet. Lavet referat af hele mødet, og fået et overblik over hvem der siger noget, og selvfølgelig hvad der siges. Vores konklusion er at børnemødet yder en væsentlig del til barnets sproglige udvikling, og at resultatet er delvist afhængigt af de voksnes ageren. Vi voksne havde besluttet at aflyse mødet en dag. Da alle børn havde hørt det, var der en, der protesterede. "Vi skulle jo aftale regler om de nye fodbolde i da". Så holdt vi børnemøde.

6. Overgang børnehave / skole.

Skoleparathed Det sidste år barnet går i børnehaven sker der forskellige ting, specielt rettet mod disse ældste børn. De skal begynde at tørre sig selv når de har været på toilettet, de skal øve sig på snørebånd og knapper og lynlåse, de skal mærke efter om de fryser eller har det for varmt. De skal også have forskellige privilegier, vi er opmærksomme på at de ældste kender forretningsgangen godt i børnehaven, de ved hvad der kan lade sig gøre og kan derfor foreslå forskellige aktiviteter som nyder fremme.

Vi har en tur til Kattinge Værk, et naturcenter ved Roskilde fjord. Her er der en naturvejleder der har planlagt vores besøg og bestemt hvad vi skal opleve dette år. Det er en tradition børnene (og de voksne) ser frem til. I de store børns sidste måneder i børnehaven arbejder de i en skolegruppe. De arbejder med sprog og begreber, laver forskellige opgaver, alle opgaver begynder med "skriv dit navn øverst i højre hjørne."

Når skolen er en leg De får opgaver for hjemme, de skal lære hvornår de har fødselsdag, deres adresse og efternavn. Børnene huskes på at vente, til det er deres tur til at tale, de skal række hånden op, så de ikke taler i munden på hinanden, de skal også finde ud af at "se mig" ikke fungerer i en sådan sammenhæng, man må vente og lade være at forstyrre hinanden. De lærer også at alle ikke er lige gode til alt, men at alle er gode til ét eller andet. Der bliver talt meget om dét at gå i skole. Hvad er frikvarter, gårdvagt, hvordan er det at blive de mindste igen, er der noget de glæder sig til eller er bange for - hvordan får man hjælp, hvordan skal man opføre sig for at få nye venner.

På et sted som vores, hvor vi har en kendt struktureret hverdag, og hvor det i høj grad er børnene der bestemmer indholdet, er det spændende at opleve denne ældste gruppe hvert eneste år være begejstret over "at blive bestemt over". Selvfølgelig handler det noget om at det er noget nyt, og det er opfyldelse af deres hidtidige livs oplevelser om at skolen er det virkelige liv, og børnehaven var en

ventestation på vej videre i livet. Men det viser også deres videbegærlighed og nysgerrighed, det føles trygt at sende dem videre. Desværre skal vores børn erfaringsmæssigt gå i flere forskellige skoler. Vi har således ikke et egentlig samarbejde med én skole, der skal modtage vores børn. Vi har tidligere besøgt skolerne, afhængigt af hvor mange det drejede sig om.

Inden børnene som begynder i skole eller fritidshjem, holder vi en overnatning for dem i børnehaven. Børnene bestemmer menuen, der bliver dækket fint op og senere ser vi film. Til sidste på aftenen går vi en tur i haven med lommelygter, hvis ikke børnene er for trætte. Næste morgen er der lækker morgenmad og derefter kommer alle de andre børn til en helt normal fredag.

7. Børn med særlige behov

Børn er forskellige - heldigvis

Der er flere børn med særlige behov for opmærksomhed og pædagogisk indsats. Vi har sensitive børn, som kræver ro og anerkendelse. Vi har nogle børn med sent udviklet sprog. Det betyder, at de har svært ved at begå sig socialt. Som vi siger, uden sprog, ingen leg med andre. Du kan ikke forhandle roller og placering hvis du ikke kan kommunikere med andre. Det er et pædagogisk arbejde at fastholde disse børn i de aktiviteter de eller vi sætter i gang, uanset om det er leg med andre eller spil, tegning, læse bøger, etc.

Medlæring - igen

Vi har også erfaring med børn overflyttet fra andre børnehaver. Det kan være svært og tage tid at falde til det nye sted. Det kan både være savnet efter gamle kammerater og dét at skulle finde ud af en ny kultur. Vi oplever indimellem en voldsom vrede mod os voksne, det kræver tålmodighed og forståelse at tackle det på rette vis. I vores pædagogiske arbejde lægger vi vægt på at vise anerkendelse i relationerne mellem voksne og børn. Vi ved hvor stor betydning "medlæringsbegrebet" har - at alt hvad den voksne foretager sig opfanges af børnene og kopieres, uanset om det er noget "rigtigt eller forkert".

Netop i arbejdet med børn med særlige behov, ser vi hvor vigtigt det er, at alle voksne er opmærksomme på den relation de indgår med barnet. Der skal ikke meget til, før et sådant barn føler sig overset, misforstået, ikke anerkendt. De lærer ofte at "sådan en som jeg er ikke god nok". Vi arbejder meget med disse relationer mellem børn og voksne, og vores evalueringsarbejde går ofte ud på at undersøge hvordan vi kan blive bedre i relationerne. Vi har observationer af hændelser i dagligdagen, og det er vigtigt for os at undersøge, hvor de voksne kan ændre attitude, hvor de voksne kan opgradere deres relationsarbejde.

8. Fokuspunkt

Barnets alsidige personlige udvikling, eller "at hvert barn mindst én gang hver dag skal have en oplevelse, der bringer lys i dets øjne".

Dagens snyd

Hvad oplevede vi så? Så vi lyset i børnenes øjne, var de glade og trygge i hverdagen? Og hvornår var de glade? Når de blev set, når de kaldte på en voksen og sagde se, hvad jeg kan - og den voksne signalerede at barnet var set. Når barnet havde lært en ny færdighed og var tilfreds med sig selv. Når barnet blev mødt af kammeraterne med et - "vil du være med?" Når der skulle ske noget særligt - traditionsmæssigt eller nye oplevelser på ture og lignende. Når de voksne havde tid. Når de fik mulighed for at lege i fred og fjerne rundt. Når de fik "dagens snyd", der kunne være accept af at bryde reglerne eller blive særligt tilgodeset.

Frokost i værkstedet

Årsberetning fra værkstedet, ikke det håndværksmæssige værksted, men dét værksted der er de yngste børns tilholdssted til frokost og efterfølgende sovetime.

Værkstedet som værested - en beskrivelse fra dagligdagen

I værkstedet starter frokosten med at der skal dækkes bord. Vi har vores tavle med skilte som børnene selv har tegnet. Et med hvem der dækker bord, et med hvem der vasker bord efter frokost, og et med hvem der fejer. Og så nogle skilte med børnenes navne på. Børnene vælger hvad de vil lave, ved at navnesedlerne sættes på den valgte aktivitet. Når de, der har dækket bord, er færdige, kalder de på de andre børn, der ofte er ude i haven. Det foregår i den åbne køkkendør med høj og gjaldende røst og let syngende: "Man må gerne komme ind i værkstedet hvis man har ryddet o-op!" (Gentages mange gange, til en voksen har fået nok og sender dem ind.) Når alle børn har fået tøjet af og hængt det på plads og fundet indeskoene frem og taget dem på, vasker de hænder. Derefter sætter de sig og når alle endelig har indfundet sig kan vi begynde.

Når Lottes mad står på bordet, bruger vi tid på at finde ud af hvordan vi får sendt maden rundt til hinanden. At det er rigtig godt at kunne sætte et navn på, til den som kan nå det mad man gerne vil have sendt ned til sig. Og at de andre der skal sende den videre bliver opmærksomme på at der kommer noget mad som de skal hjælpe med at sende videre. Det kan godt være svært for nogle, indtil man finder ud af at de andre faktisk også gerne vil hjælpe en, når det en selv der har brug for noget. At hælde mælk op, kan også være en udfordring. De kan være lidt bange for at spilde. Vi snakker om at man gerne må spilde, hvis man øver sig, og det hjælper. Vi oplever også, at børnene er hjælpsomme og omsorgsfulde over for hinanden.

Vi bruger frokosten som en rolig stund. Hvor vi er samlet og der er tid til at snakke og lytte til hinanden. Samtidig mærker vi hvor godt det er for de yngste i børnehaven at være for sig selv. Børn, der ellers kan være ret stille vil gerne

fortælle og have at de andre lytter, de åbner sig og er mere trygge, så trygge, at der også bliver plads til fjolleforsøg.

Fjol eller mad Vi har i løbet af året fået nye børn i værkstedet. Vi taler med de andre børn om hvor vigtigt det er, at de er med til at vise de nye hvordan man gør i børnehaven. For eksempel hvorfor man ikke løber rundt på gulvet mens man spiser eller at man ikke behøver sige "bussemand" eller andre sjove ord hele tiden. På et tidspunkt blev det lidt sådan med nogle af børnene i værkstedet, at det gjaldt om at være mest fjollet og at det måske gav status at være det. Der har de øvrige børn været gode til at fortælle de andre at det ikke var sjovt og at det larmede. Og således var de med til at det ikke blev ved med at være godt kun at kunne fjolle, men at det faktisk er meget rart at fortælle hinanden om sine oplevelser og tanker.

Et blik på garderoben

At kunne - at turde - at ville Når sommeren slutter, bliver det efterår og vinter. Dette betyder mere tøj på, når man skal ud og lege og omvendt når man skal ind igen, og oven i købet skal tøjet hænges op på ens plads, hvordan gør man det? Og støvlerne, hvornår og hvordan er det lige de skal på? Det kan være svært for de fleste af børnene. Det er smart at vente med vanterne til sidst, når man har fået flyverdragten og huen på. Hvordan kommer man lige i sin flyverdragt og så støvler på bagefter, det kan være uoverskueligt til at begynde med.

Vi har brugt megen tid i garderoben. Vi voksne har undervejs givet opmuntring og støtte til at finde ud af hvordan det gøres, samtidig med at vi stiller krav til at børnene også selv skal prøve, og undervejs finder de ud af, at nu har de lært selv at tage flyverdragt af og på og faktisk er det slet ikke så svært mere. Det er dejligt at se at al den tid vi i løbet af en dag bruger på det, hjælper børnene til at blive selvhjulpne, og det er godt at se dem vokse i egne og andres øjne. Det er bare synd at forældrene ikke må opleve det. Når børnene afleveres eller hentes kan de absolut ingenting, det er jo også svært at komme til at vise det de kan, når de har medbragt deres personlige tjenere. Men vi der er sammen med dem i børnehaven ser lyset i deres øjne. Glæden over at kunne, at turde, at ville lyser ud af dem.

Natur

For ca. 4 år siden, var vores sandkasser ved at være brugt op. De flotte elmetræssveller de var bygget af, og som vi havde fået fra fældede træer i Fælledparken, var rådnet op efter 8 år. Ærgerligt og dyrt for os. Vi nedlagde den ene og lavede den om til børne-haver. Der blev lavet bede og stier, og børnene valgte de blomster de ville have i deres små firkanter. Der blev sået og vandet og luget, nogle var mere ihærdige end andre, men alle fik mulighed for at få en buket blomster med hjem. I den ene ende af sandkassen blev der lagt kartofler, i et

hjørne blev der sat jordbærplanter. Kartofflerne var gode, jordbær var der ikke mange af, men vores haveprojekt fortsætter. Vi har mange insekter og snegle, der vendes sten og løftes blade, og de myldrer frem. Aftalen er at alle dyr lukkes ud inden børnene går hjem, og at snegle ikke skal ind i børnenes skuffer. Vores forstørrelsesglas bliver flittigt anvendt, og opslagsbøgerne studeret med stor interesse.

Ude børn er sunde børn Men udover det, er det også spændende at opleve børnene være ude. Der er mere plads at røre sig på, der er også gemmesteder, der bliver rullet på bakken, hvis det ikke er vinter og man kan tage en kælk i stedet. Det er glade, sunde, rødkindede børn der kan og vil en masse.

Fokuspunkt 2013-2014

Gennem vores samarbejde i Østerbro netværk fik vi ideen til at lave et fælles projekt om børns motoriske udvikling, med udgangspunkt i de børn, vi ser i institutionerne i dag, samt vores viden om de betingelser de har for fysisk udfoldelse. Rent praktisk foregik det ved at vi anvendte vores fælles pengepulje til at hyre en foredragsholder som også var en motorisk udvikler og idéskaber. Vi samlede en dag hvor alle børn og ansatte deltog i forskellige lege og bevægelsesøvelser til stor glæde og begejstring.

Vores evaluering har været positiv. Vi oplevede at vi med et større fokus og bredere syn på motorisk udfoldelse får mange flere informationer om de enkelte børn. Informationer som vi indhenter i vores observationer af børnene og bruger i det daglige arbejde.

Projekt: Krop og bevægelse.

Vi lever i et samfund, hvor bevægelse er blevet en mindre naturlig del af hverdagen end før. Travlheden i det moderne samfund betyder bl.a. at mange børn transporteres rundt, til institutioner og til "noget de går til". Ligesom voksne "går" til fitness, sport og lignende. Børnenes liv bliver en blanding af dels at anbringes i motoriske aflukker og dels at være sat foran tv, computer, spil på telefoner, etc.

Hvor børnenes tidligere liv gav plads for såvel selvstændighed og kropslig udfoldelse i deres væsentligste udtryksform: legen, bliver motorisk udfoldelse mere og mere et projekt skabt af de voksne.

Vores praksis Vi er beviste om at skabe rammer for børnene, indenfor hvilke de kan udvikle sig såvel fysisk som psykisk. Vi er bevidste om at fysisk og psykisk udvikling hænger sammen, at sprog og psyke er afhængigt af en kropslig bevidsthed / fornemmelse.

Vores adgang til udendørs aktiviteter og lege er optimale. Vi har træer og klatreredskaber, en stor tung gyngesæde, en bakke man kan trille, slå kolbøtter, løbe og kælke nedad. Og naturlige aflukker hvor der kan leges i fred. Cykler og løbehjul, balance baner på træstubbe.

Det vigtigste er ikke hvad vi gør, men at børnene føler sig anerkendt og set i det, de gør.

Indendørs kan rummene ommøbleres så møblerne bliver til forhindringsbaner, eller de fjernes for at give ordentligt med gulvplads til lege, danse, gå på line og andre balancekunster.

Sansesangen.

*Jeg kan høre med mit øre
Bilerne der kø'r på gaden
Og musik til middagsmaden,
Jeg kan høre hvad du hvisker til mig.*

*Jeg kan se med mine øjne
Røde grønne gule biler
Og dit ansigt når du smiler,
Jeg kan se det når du kommer til mig.*

*Jeg kan lugte med min næse
Stank fra bilerne på gaden
Og den gode lugt af maden,
Jeg kan lugte når du slipper en prut.*

*Jeg kan smage med min tunge
Søde bolsjer og citroner
Frikadeller og meloner,
Jeg kan smage når du gir mig nog't rart.*

*Jeg kan mærke med mig selv
Jeg kan mærke nog't er rundt
Jeg kan mærke nog't gør ondt,
Jeg kan mærke når du gir mig et knus.*

**6 vers. forfattet af
Benthe (leder)**

*Jeg kan bruge mine sanser
Dreje rundt med min balance
Jeg tør også ta en chance
Jeg kan bruge at du kigger på mig.*

Huskeord fra kurset

Bevægelse er mange ting: f.eks. krybe, springe, hoppe, gå, hinke, løbe, kravle, rulle. Men også tegne, klippe, save, forme ler, lave perlekæder med tynde spidse nåle. Høresans kan anvendes til meget, du kan høre forskellige rytmer og selv lave nogle, bruge instrumenter, bruge kroppen, danse og lege.

Du hører også forskellige toner - ordene der bliver sagt - er tonen glad, vred, sur? Musikken kan have høje eller lave toner, dyb klang eller for meget støj i øret. Kan du høre en knappenål falde til jorden?

Du kan føle dig selv, dine fødder når du danser, din krop hvis du falder, blyanten du tegner med, om du fryser, er vandet varmt når du vasker hænder, du kan føle en anden, du kan føle om du får et knus. Du kan se, du kan se om du bliver set, du kan se om du kan ha tillid til andre, er der lyst eller mørkt, er der noget der ser farligt ud..

Konklusion

Vi bliver stadig klogere på hvor meget alting hænger sammen. Vores større opmærksomhed på alle sansernes vigtighed giver større forståelse for hvad der rører sig i det enkelte barn. At se forsigtige børn vove sig ud i at stå på et ben kan være lige så stort som at se et andet barn klatre op i et højt træ. Men vi skal hele tiden videre, men tempoet gradueres efter det enkelte barns særpræg og udtryk. Måske var det for høje lyde der forhindrede et barn i at deltage i fredags disco dansen, måske havde barnet bare brug for at sidde og lave noget i fred og ro, nogle børn ser tingene an i længere tid end andre, vi voksne må afgøre om tiden bliver for lang, ud fra vores observationer og opmærksomhed også på sansernes udtryk.

Børnehaven Stadens Vænge

Årsplan og Læreplan

Udgivet af:

Børnehaven Stadens Vænge

Stadens Vænge 5

DK - 2100 Kbh Ø

Tlf. +45 39 20 72 53

bbb@stadensvaenae.dk.